

Andrzej Wiśniewski

"Wypowiedź normatywna oraz jej struktura formalna", S. Grzybowski, Kraków 1961 : [recenzja]

Palestra 6/6(54), 71-72

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podwójnictwa Przemysłowego w sprawie ustanowienia arbitrażu resortowego, jak również rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego. Ponadto zbiorek zawiera odpowiednio wyciągi z Kodeksu postępowania cywilnego i Prawa o ustroju sądów oraz zarządzenie Ministra Finansów w sprawie trybu pokrywania zobowiązań jednostek budżetowych, stwierdzonych orzeczeniami komisji arbitrażowych i sądowymi tytułami wykonawczymi.

S. Grzybowski: *Wypowiedź normatywna oraz jej struktura formalna. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozprawy i Studia, tom XXXIX, Kraków 1961, s. 158.*

W polskiej teorii prawa od dłuższego już czasu toczy się szczególnie żywa dyskusja nad dwoma zagadnieniami, które stale rozpatrywane są oddzielnie i nie łączone razem, ale przy bliższej analizie wykazują dość ściśle wzajemne związki. Chodzi tu o badania nad strukturą normy prawnej oraz nad logiką norm czy też logiką w prawie. Nauka prawa nie doszła jednak do tej pory do jasnych i bezspornych wniosków we wspomnianej dziedzinie. Główna, podstawowa przyczyna tego braku powodzenia tkwi — zdaniem autora omawianej monografii — w niewłaściwej konstrukcji samego przedmiotu badań.

Na wstępie pracy autor podkreśla, że możemy mówić o strukturze pewnego typu wypowiedzi, ale nie o strukturze normy prawnej. Chodzi tu o wypowiedzi, w których ustawodawca konstruuje czy wyraża stanowione przez siebie normy prawne. Takie to wypowiedzi, ale nie normy prawne, mają swoją szczególną formę, strukturę. Teoretycy prawa — pisze autor — utożsamiają jednak samą normę z wyrażającą je wypowiedzią i skierowują swe wysiłki ku badaniu „struktur normy prawnej”.

Przedmiotem rozważań w książce są wypowiedzi normatywne, przy czym w grę wchodzi nie tylko wypowiedzi wyrażające normy prawne, ale wszelkie wypowiedzi tego typu formalnego, a więc typu, który jest formą wyrażania norm prawnych, bez względu na to, czy w poszczególnych wypadkach wyraża te normy, czy też ich nie wyraża.

Dalsze wywody dotyczą m.i. stosunku wypowiedzi normatywnej do tekstów aktów normatywnych, poglądów logików, moralistów i teoretyków prawa na normy jako zdania w sensie logicznym, podstawowego schematu struktury wypowiedzi normatywnej, podstawy normatywnej, faktu normatywnego, pewnych struktur szczególnych (jak np. zwroty definicyjne, oceny charakteryzujące, rady i pouczenia ustawodawcy, zwroty zawierające wypowiedzi kreujące) oraz ukrytych części elementów struktury.

Po analizie formalnej struktury wypowiedzi normatywnej przedstawiony jest stosunek struktury wypowiedzi normatywnej do zagadnienia wykładni. Autor omawia tu następujące zagadnienia: operacje formalne na terenie wypowiedzi normatywnej a operacje logiczne; wypowiedź normatywna, norma prawna, zdania w sensie logicznym; tzw. wykładnia logiczna a możliwość operacji formalnych na terenie wypowiedzi normatywnej; koncepcja tzw. wykładni logicznej w nauce prawa.

Podsumowując rozważania autor następująco określa swe stanowisko w wymienionych wyżej kwestiach: 1) norma prawna nie jest zwrotem, wypowiedzią,

napisem ani zdaniem, tym samym więc nie jest również zdaniem w sensie logicznym; 2) norma prawna (prawa pisanego) pozostaje jednak w ścisłym związku z różnymi zwrotami i zespołami zwrotów, z wypowiedzią normatywną; 3) owe zwroty oraz ich zespoły, wypowiedzi normatywne, nie są również zdaniami w sensie logicznym; 4) wykładnia zmierza do przypisania wypowiedziom normatywnym określonego znaczenia; 5) na podstawie formalnych operacji samym tekstem wypowiedzi nie możemy jeszcze przypisać jej w sposób uzasadniony określonego znaczenia.

Na zakończenie rozważań autor wskazuje, gdzie na terenie normatywnym jest miejsce na wypowiedzianie sądów i zdań.

Problemy radzieckiego prawa karnego. Wybór z literatury radzieckiej. PWN. Warszawa 1962, s. 240.

Wybór, przygotowany i opracowany przez sędziego Sądu Najwyższego dra Emila Merza, zawiera studia i artykuły z zakresu zagadnień ogólnych oraz prawa karnego, ustroju sądów i postępowania karnego. Założeniem zbioru było bliższe zapoznanie czytelnika polskiego z radziecką myślą prawniczą, z najnowszą kodyfikacją w zakresie radzieckiego prawa karnego oraz z procesem przemian zachodzących w Związku Radzieckim w tej dziedzinie nauki.

Część artykułów ma charakter polemiczny, we wszystkich jednak przejawia się silne dążenie do zabezpieczenia praw jednostki — obok troski o dobro ogółu oraz tendencji do pewnej decentralizacji i do rozszerzenia uprawnień organów społecznych.

W zbiorze znajdujemy artykuły o formie i treści prawa socjalistycznego (Joffe), o wzajemnym stosunku prawa przedmiotowego i podmiotowego (Piontkowski), o stosunkach karnoprawnych i karnoprocesowych (Riwlin), o podstawach ustawodawstwa karnego ZSRR i republik związkowych (Romaszkin i Gercenzon), o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciw państwu (Smirnow), o odpowiedzialności karnej za przestępstwa wojskowe (Wasiljew i Kudriawcew), o przepadku mienia jako o rodzaju kary (Iwanow), o radzieckiej organizacji sądownictwa (Kariew), o trybunałach wojskowych (Borysoglebski), o podstawach sądowego postępowania karnego (Gołuński), o zasadzie dyspozycyjności (Cypkin), o czynniku racjonalnym i emocjonalnym w badaniu sądowym (Strogowicz) oraz o oddaniu pod sąd w radzieckim postępowaniu karnym (Szyfman).

Problemy radzieckiego prawa administracyjnego. Wybór z literatury radzieckiej. PWN. Warszawa 1961, s. 212.

Sledząc radziecką literaturę z zakresu prawa administracyjnego ostatniego trzylecia, można stwierdzić, iż świadczy ona o bardzo intensywnym rozwoju tej gałęzi nauki prawa — pisze w słowie wstępnym do wyboru prof. Jerzy Stańcościak, który ten wybór przygotował i opracował.

Do tematów, którym poświęca się ostatnio dużo miejsca w radzieckim piśmiennictwie prawniczym, należą problemy rozwoju samorządności społeczeństwa radzieckiego, rozszerzenia uprawnień terenowych rad delegatów, wreszcie pro-